

Week 12: Getaltheorie II (set I)

Deze week gaan we verder met wat meer getaltheorie. Er zijn twee belangrijke stellingen die we gaan gebruiken.

Stelling 1 (Euler-Fermat). *Zijn $a, n \in \mathbb{N}$ copriem. Dan geldt dat $a^{\varphi(n)} \equiv 1 \pmod{n}$.*

Bewijs. De groep $(\mathbb{Z}/n\mathbb{Z})^*$ heeft orde $\varphi(n)$ en de orde van een element deelt de groepsorde. $\square$

Het bewijs laat zien dat de kleinste positieve $k \in \mathbb{N}$ zo dat $a^k \equiv 1 \pmod{n}$ een deler is van $\varphi(n)$. In het bijzonder geldt voor een priemgetal p , dat $a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}$ voor alle gehele a niet deelbaar door p en zijn alle ordes delers van $p-1$.

Stelling 2 (Wilson). *Zij $p > 1$. Dan geldt $(p-1)! \equiv -1 \pmod{p}$ precies als p priem is.*

Bewijs. Als p niet priem is, dan bevat $(p-1)!$ een factor d van p en is $(p-1)!$ niet copriem met p . Als p priem is, paar dan elk element van $\mathbb{F}_p^*$ met zijn inverse. De elementen -1 en 1 zijn de enige die gelijk zijn aan hun eigen inverse. We zien dat dat het product $(p-1)! \in \mathbb{F}_p^*$ gelijk is aan $-1 \cdot 1 = -1$. $\square$

Opgaven

Opgave 1. *Zij $p > 6$ een priemgetal. Bekijk het getal bestaande uit $p-1$ enen achter elkaar en laat zien dat dit getal deelbaar is door p .*

Opgave 2. *Zij $\sigma : \mathbb{F}_p^* \rightarrow \mathbb{F}_p^*$ een bijectie voor een oneven priem p . Laat zien dat $\mathbb{F}_p^* \rightarrow \mathbb{F}_p^* : i \mapsto i \cdot \sigma(i)$ geen bijectie is.*

Opgave 3. *Bepaal $2^{2^n} \pmod{2^n - 1}$ indien n*

a) *een tweemacht is;*

b) *een priemgetal is.*

Opgave 4. *Zij p een priemgetal. Bewijs dat $\binom{2p}{p} \equiv 2 \pmod{p}$.*

Opgave 5. *Zij p een priemgetal. Bewijs dat*

a) *als $p \equiv 1 \pmod{4}$ er een $n \in \mathbb{Z}$ bestaat met $n^2 \equiv -1 \pmod{p}$;*

b) *als $p \equiv 3 \pmod{4}$ er geen gehele n bestaat met $n^2 \equiv -1 \pmod{p}$.*

Opgave 6. *Vind alle $(k, m) \in \mathbb{Z}^2$ zodanig dat $3 \cdot 2^k = m^3 + 5m + 6$.*

Opgave 7. *Vind voor elk priemgetal p een geheel getal n zodanig dat $2^n + 3^n + 6^n - 1$ deelbaar is door p .*

Opgave 8. *Bepaal alle priemgetallen p zodat het aantal oplossingen (x, y) met $0 \leq x, y < p$ van*

$$y^2 \equiv x^3 - x \pmod{p}$$

gelijk is aan p .